

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 30. juni 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 30. juna 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA IZDAVANJE OBAVEZUJUĆEG
NALOGA (REPUBLIKA FRANCUSKA)**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Vlada Francuske

posredstvom Ambassade Francuske u
Nizozemskoj, Haag

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za izdavanje obavezujućeg naloga: Vlada Francuske", podnesenom 24. avgusta 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Kontekst i argumentacija

1. Optuženi je podnio više zahtjeva u kojima od Pretresnog vijeća traži da na osnovu člana 29 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) i pravila 54*bis* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) izda obavezujuće naloge raznim državama, sa zahtjevom da mu objelodane dokumente za koje tvrdi da su relevantni i potrebni za njegov predmet. Optuženi u predmetnom Zahtjevu traži od Vijeća da naloži Republici Francuskoj (dalje u tekstu: Francuska) da dostavi sljedeće kategorije dokumenata:

- (i) Sve izvještaje ili memorandume u vezi s mogućim isporukama oružja u Tuzlu, Bosna, u februaru 1995. i nastojanjima da se prikriju te isporuke, uključujući izvještaje pripadnika francuskih snaga u Bosni.
- (ii) Izvještaje generala De Lapreslea specijalnom predstavniku UN-a Akashiju od 14. februara 1995. (UNPROFOR Z-0257 pod naslovom "Let neidentifikovane letjelice sa fiksnim krilima u Tuzlu") i 15. februara 1995. (UNPROFOR Z-0268) u vezi s isporukama oružja u Tuzlu.
- (iii) Svu korespondenciju ili zabilješke ili memorandume o komunikaciji između Vlade Francuske i Ujedinjenih nacija ili njihovih organa u vezi s isporukama oružja u Tuzlu u februaru 1995.
- (iv) Svu korespondenciju ili zabilješke ili memorandume o komunikaciji između Vlade Francuske i Sjedinjenih Država u vezi s isporukama oružja u Tuzlu u februaru 1995.
- (v) Sve izvještaje, zapisnike ili zabilješke sa sastanaka ministara odbrane Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske i Njemačke i američkog državnog sekretara za odbranu u Key Westu, Florida, 3.-5. marta 1995., u vezi s isporukama oružja u Bosnu.
- (vi) Sve izvještaje, memorandume ili korespondenciju u vezi s prisustvom francuskog vojnog ili obavještajnog osoblja u Bosni od aprila 1992. do avgusta 1995., uključujući raspoređivanje tih osoba u UNPROFOR, UNMO, UNHCR, odnosno druge organizacije u okviru UN-a ili NVO-e, ukoliko je to osoblje bilo stvarno podređeno francuskoj Vladi, uključujući Direction du Renseignement Militaire (DRM).

- (vii) Sve izvještaje, memorandume ili korespondenciju u vezi s upotrebom osoblja UNPROFOR-a, UNMO-a, UNHCR-a ili NVO-a u Bosni od aprila 1992. do avgusta 1995. u svrhu dostavljanja oružja, municije ili vojne opreme bosanskim Muslimanima.
- (viii) Sve izvještaje, memorandume ili korespondenciju u vezi s angažovanjem osoblja UNPROFOR-a, UNMO-a, UNHCR-a ili NVO-a u Bosni od aprila 1992. do avgusta 1995. u svrhu obavljanja radnji vojne ili obavještajne prirode za svoje vlade ili za NATO.
- (ix) Sve izvještaje obavještajnih ili bezbjednosnih službi ili pripadnika UNPROFOR-a iz Francuske u vezi s eksplozijama na pijaci Markale u Sarajevu 5. februara 1994. i 28. avgusta 1995.
- (x) Sve izvještaje specijalnog interventnog tima Žandarmerije ili drugih francuskih agencija ili odsjeka koji ukazuju na to da su bosanski Muslimani u Sarajevu ubijali vlastite ljude od aprila 1992. do decembra 1995.
- (xi) Sve izvještaje, transkripte ili zabilješke izjava koje je davao Radovan Karadžić od 9. jula do 4. avgusta 1995. u vezi s događajima u Srebrenici, uključujući informacije pribavljene sredstvima veze i od ljudskih obavještajnih izvora.¹

2. Optuženi tvrdi da Zahtjev ispunjava uslove iz pravila 54*bis* zbog toga što je njegov zahtjev konkretan, poziva se na relevantne i potrebne dokumente, a prije podnošenja Zahtjeva preduzeo je korake kako bi dobio pomoć francuskih vlasti.² U vezi s relevantnošću traženih dokumenata optuženi obrazlaže da su oni vezani za više pitanja relevantnih za njegovu tezu. Prvo, dokumenti koji se odnose na incidente granatiranja i snajperskog djelovanja u Sarajevu su relevantni i potrebni "za direktno pobijanje navoda" u Trećoj izmijenjenoj optužnici (dalje u tekstu: Optužnica) da su optuženi i Vojska bosanskih Srba (dalje u tekstu: VRS) bili odgovorni za te incidente.³ Drugo, izjavama optuženog u vezi s događajima u Srebrenici "pobija se navod u [O]ptužnici da je [optuženi] bio umiješan u zločinački poduhvat da se eliminišu bosanski Muslimani u Srebrenici".⁴ Pored toga, dokumentima u vezi s krijumčarenjem oružja Armiji Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: ABiH), koje je zatim isporučeno u Srebrenicu, takođe se pobija isti navod budući da oni potkrepljuju tezu optuženog da je "u martu 1995. postojala legitimna vojna svrha otpočinjanja operacija

¹ Zahtjev, par. 1.

² Zahtjev, par. 21–34.

³ Zahtjev, par. 27.

⁴ Zahtjev, par. 28.

usmjerenih na enklave".⁵ Treće, po mišljenju optuženog, dostavljanje oružja ABiH, čime je prekršen embargo na oružje Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: UN) od strane pripadnika snaga koji su dobili pristup Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH) na osnovu učestvovanja u misijama UN-a, relevantno je za lišavanje slobode pripadnika snaga UN-a 1995., što se navodi u tački 11 Optužnice.⁶ Najzad, optuženi tvrdi da su dokumenti koji pokazuju "direktnu umiješanost pripadnika francuskih i drugih međunarodnih snaga u ratu u Bosni i Hercegovini na strani ABiH, uključujući kršenja embarga na oružje, relevantni za vjerodostojnost i pristrasnost međunarodnih svjedoka koje namjerava pozvati tužilac".⁷

3. Optuženi tvrdi da je Francuska u posjedu tih dokumenata i zasniva svoju tvrdnju na raznim izvorima, kao što su novinski članci, knjige (uključujući knjigu pod naslovom "Obavještajne službe i rat u Bosni 1992.– 1994.", koju je napisao Cees Wiebes u sklopu šireg izvještaja o događajima u Srebrenici a koji je naručila nizozemska Vlada i objavio Nizozemski institut za ratnu dokumentaciju 2002.), izvještaj Predstavničkog doma Sjedinjenih Država o krijumčarenju iranskog oružja u BiH, i razgovor s jednim francuskim zvaničnikom. Koristeći te izvore, optuženi u opštim crtama iznosi kako je oružje navodno krijumčareno u BiH uz diskretnu podršku Sjedinjenih Država (dalje u tekstu: SAD), koristeći, između ostalog, osoblje UN-a. On takođe pominje da je konkretno u februaru 1995. došlo do isporuka oružja u Tuzlu transportnim avionom Hercules C-130, koje su uočili pripadnici snaga UN-a stacionirani u Tuzli i tvrdi da je to oružje zatim transportovano u Srebrenicu. Pored toga, kako tvrdi optuženi, francusko i norveško osoblje UN-a izvještavalo je o tim isporukama svoje nadređene u UN-u.⁸ Optuženi takođe tvrdi da je "upotreba obavještajnih službi misija UN-a ... bila 'uobičajena' i rasprostranjena tokom rata u Bosni" i da su "mnoge NVO učestvovala u krijumčarenju oružja".⁹ U vezi s događajima u Sarajevu, optuženi tvrdi, pozivajući se na gorenavedene izvore, da su snage ABiH u Sarajevu "izvršile više smišljenih napada na muslimanske civile kako bi isposlovale intervenciju međunarodne zajednice na svojoj strani" i da su pripadnici francuskih snaga UN-a učestvovali u istragama većine tih napada, uključujući dva incidenta granatiranja na Markalama i više snajperskih napada.¹⁰ Najzad, optuženi tvrdi da su francuske obavještajne službe, uključujući DRM, aktivno

⁵ Zahtjev, par. 29.

⁶ Zahtjev, par. 30.

⁷ Zahtjev, par. 31.

⁸ Zahtjev, par. 2–11.

⁹ Zahtjev, par. 12–13.

¹⁰ Zahtjev, par. 14–18.

prikupljale obavještajne podatke svo vrijeme tokom rata u BiH i da je i on sam bio na meti prikupljanja tih obavještajnih podataka.¹¹

4. Optuženi dalje objašnjava da je, prije podnošenja Zahtjeva, uručio jedan dopis francuskoj Vladi u kom je zatražio gorenavedene dokumente. Pošto nije primio nikakav odgovor, on je uputio i drugi dopis, ali uzalud.¹²

5. Nakon što je pozvana da odgovori na Zahtjev,¹³ Francuska je 10. septembra 2009. dostavila sekretaru dopis kojim obavještava njega i Vijeće da je spremna da sarađuje s Međunarodnim sudom i potraži kategorije traženih dokumenata, uz napomenu da će možda zatražiti zaštitne mjere predviđene u pravilu 54*bis* Pravilnika. Francuska je takođe napomenula da će nastojati da obavijesti Međunarodni sud o rezultatima svoje potrage za dokumentima zatraženim u kategorijama (i), (iii), (iv), (v), djelimično (x), i (xi) u razumnom roku. U vezi s kategorijama (vi), (ix) i djelimično (x), Francuska objašnjava da na njih ne može odgovoriti budući da ima "čvrsto pravilo" koje je sprečava da odgovori na zahtjeve u vezi s mogućim prisustvom ili identitetom agenata francuskih obavještajnih i bezbjednosnih službi. Najzad, Francuska napominje da su zahtjevi optuženog u kategorijama (ii), (vii) i (viii) "upućeni na pogrešnu adresu pošto se odnose na pitanja koja su relevantna za druge organe i organizacije".¹⁴

6. Optuženi je 14. septembra 2009. podnio "Zahtjev za odobrenje za ulaganje replike i repliku: Zahtjev za izdavanje obavezujućeg naloga Vladi Francuske", u kom traži odobrenje da replicira na dopis Francuske i prilaže relevantnu repliku (dalje u tekstu: Replika).¹⁵ On tvrdi da (a) u principu nema nikakvog prigovora na to da zaštitne mjere za informacije koje dostavlja Francuska budu odobrene; (b) Francuskoj može biti određen razuman rok za kompletiranje pretrage; (c) interesi nacionalne bezbjednosti nisu opravdanje za uskraćivanje dostave informacija na osnovu pravila 54*bis*; i (d) on traži samo informacije u posjedu Francuske - ako je Francuska u posjedu materijala koji potiče iz drugih izvora, ona treba ili

¹¹ Zahtjev, par. 19.

¹² Zahtjev, par. 21, 34.

¹³ Vidi Poziv Republici Francuskoj, 25. avgust 2010.

¹⁴ V. Dopis Francuske, zaveden 10. septembra 2009.

¹⁵ Odobrenje za repliku dato je 13. oktobra 2009. V. Drugi poziv Republici Francuskoj, 13. oktobar 2009.

zatražiti dopuštenje tih izvora da ih objelodani ili obavijestiti optuženog o tome koji su to izvori kako bi im se on mogao direktno obratiti.¹⁶

7. Pošto se Francuska neko vrijeme nije oglasila, Vijeće je 13. oktobra 2009. odlučilo da pozove Francusku da do 27. oktobra 2009. dovrši pretragu ili podnese detaljan izvještaj o njenom toku.¹⁷ Pošto se Francuska nije oglasila do 27. oktobra ni do 30. novembra 2009., Vijeće je zatražilo od Francuske da dovrši pretragu za traženim dokumentima i da ih, ako budu pronađeni, dostavi optuženom ili da podnese Vijeću detaljan izvještaj o toku pretrage najkasnije do 7. decembra 2009.¹⁸ Shodno tome, Francuska je 16. decembra 2009. uputila sekretaru povjerljivi dopis u kom se izvinjava za kašnjenje i obavještava Vijeće da je tokom pretrage pronašla dokument koji spada u kategoriju (v) traženih dokumenata, koji je priložila dopisu. Francuska je zatražila da taj dokument, budući da je osjetljive prirode, podliježe uslovima na osnovu pravila 70.¹⁹

8. Optuženi je 8. januara 2010. dostavio svoj "Memorandum o statusu zahtjeva državama i međunarodnim organizacijama" (dalje u tekstu: Memorandum optuženog), u kom potvrđuje da je od Francuske primio jedan dokument, ali napominje da mu nisu dostavljeni svi dokumenti koje je tražio i da mu nije saopšteno da drugi traženi dokumenti ne postoje.²⁰ Optuženi je takođe obavijestio Vijeće da je 7. januara 2010. uputio dopis Ambasadi Francuske u Haagu, u kom je izrazio spremnost da se pridržava svih eventualnih uslova na osnovu pravila 70 za dostavljeni dokument, ali je napomenuo da i dalje čeka da mu se dostave drugi dokumenti. Optuženi je svom dopisu priložio jedan članak iz *New York Timesa* koji će, po njegovom mišljenju, biti od pomoći francuskim vlastima u njihovoj potrazi za dokumentima zatraženim u kategoriji (x).²¹

9. Na statusnoj konferenciji održanoj 28. januara 2010., Pretresno vijeće je najavilo da će 15. februara 2010. održati pretres na osnovu pravila 54bis tokom kojeg će se raspravljati o statusu predmetnog Zahtjeva i drugih zahtjeva za izdavanje obavezujućih naloga koje je podnio optuženi.²² Shodno tome, Vijeće je u svom "Nalogu kojim se zakazuje Pretres na

¹⁶ Replika, par. 1–5.

¹⁷ V. Drugi poziv Republici Francuskoj, 13. oktobar 2009.

¹⁸ Nalog Republici Francuskoj, 30. novembar 2009.

¹⁹ Povjerljivi dopis Francuske, zaveden 16. decembra 2009.

²⁰ Memorandum optuženog, par. 6.

²¹ Memorandum optuženog, fusnota 10, Dodatak G.

²² Statusna konferencija, T. 710 (28. januar 2010.).

osnovu pravila 54bis" pozvalo predstavnike Francuske da zajedno s ostalima prisustvuju pretresu.²³ Francuska je 12. februara 2010. obavijestila Vijeće da će poslati četiri predstavnika na pretres.²⁴

10. Tokom pretresa, optuženi je potvrdio da od decembra 2009. nije bilo nikakvih promjena i da Francuska nije dostavila nikakve dokumente i izjavio da je "Francuska bila veoma značajan akter krize u [BiH]" i da su njeni generali koji su u BiH bili u službi UN-a bili dobro obaviješteni o tamošnjoj situaciji.²⁵ Predstavnici Francuske su u svom odgovoru napomenuli da Francuska saraduje s Međunarodnim sudom i da će i dalje saradivati. Predstavnici Francuske zatim su ponovili da francuske vlasti provode pretragu za dokumentima traženim u kategorijama (i), (iii),²⁶ (iv), (v), dio (x) i (xi), što je rezultiralo dostavom jednog dokumenta i da Francuska "u ovoj fazi nema ništa drugo da ponudi".²⁷ U vezi s kategorijama (ii), (vii) i (viii) traženih dokumenata, predstavnici Francuske su izjavili da nije na francuskim vlastima da dostavljaju dokumente koji pripadaju UN-u ili trećim stranama i po svemu sudeći implicirali da Francuska ne zna za njihovo postojanje te stoga nije u njihovom posjedu.²⁸ Najzad, u vezi s preostalim kategorijama dokumenata, koje se tiču francuskih obavještajnih službi, francuski predstavnici su izjavili da bi se njihovim objelodanjivanjem "otkrili karakter i obim osposobljenosti francuskih obavještajnih službi kao i to na kojim mjestima i na koji način te službe djeluju" i da bi to ugrozilo interese nacionalne bezbjednosti Francuske. Stoga Francuska, kako tvrde njeni predstavnici, nije obavezna da optuženom objelodani te dokumente, ako oni uopšte postoje.²⁹

11. Tužilaštvo je tokom pretresa ustvrdilo da je neke od dokumenata zatraženih u Zahtjevu već objelodanilo optuženom.³⁰ Shodno tome, Vijeće je naložilo tužilaštvu da dostavi podnesak u kom će naznačiti koji od objelodanjenih dokumenata spadaju u kategorije

²³ Nalog kojim se zakazuje pretres na osnovu pravila 54bis, 29. januar 2010.

²⁴ Dopis Francuske, 12. februar 2010.

²⁵ Pretres, T. 770–771 (15. februar 2010.).

²⁶ Francuski predstavnici po svemu sudeći nisu u tom trenutku na pretresu izričito pomenuli kategoriju (iii). Međutim, Vijeće smatra da su, imajući u vidu raniji dopis Francuske, dokumenti navedeni u kategoriji (iii) njevjerovatnije obuhvaćeni tom izjavom.

²⁷ Pretres, T. 772, 774 (15. februar 2010.).

²⁸ Pretres, T. 772–773, 775–776 (15. februar 2010.). Vijeće napominje da su francuski predstavnici po svemu sudeći takođe pomenuli kategoriju (ix) u kontekstu te izjave. Međutim, imajući u vidu raniji dopis Francuske, Vijeće smatra da su dokumenti zatraženi u kategoriji (ix) vezani za argumente Francuske u vezi s interesima njene nacionalne bezbjednosti.

²⁹ Pretres, T. 773, 775 (15. februar 2010.).

³⁰ Pretres, T. 776–777 (15. februar 2010.).

dokumenata koje je optuženi zatražio od raznih izvora, uključujući Francusku.³¹ Stoga je tužilaštvo 24. februara 2010. dostavilo "Podnesak tužilaštva u skladu sa zahtjevom Pretresnog vijeća tokom pretresa na osnovu pravila 54bis" (dalje u tekstu: Podnesak tužilaštva), napomenuvši da je dostavilo optuženom dva dokumenta pomenuta u kategoriji (ii);³² neke od dokumenata vezanih za kategoriju (v);³³ stotine dokumenata koji se odnose na događaje u Sarajevu, uključujući spiskove ubijenih ljudi i izvještaje UN-a o granatiranju i snajperskom djelovanju, koji su u širem smislu vezani za kategorije (ix) i (x);³⁴ i, u vezi s kategorijom (xi), jedan broj presretnutih razgovora u kojima je optuženi učestvovao u relevantnom periodu.³⁵

12. Shodno nalogu koji je Vijeće izdalo optuženom da odgovori na Podnesak tužilaštva,³⁶ optuženi je 11. marta 2010. dostavio svoj "Podnesak u vezi sa zahtjevom Vlade Francuske" (dalje u tekstu: Podnesak optuženog), u kom je potvrdio da su mu dati dokumenti pomenuti u kategorijama (ii) i (v) i da ih on uslijed toga povlači iz Zahtjeva.³⁷ U vezi s preostalim kategorijama, optuženi tvrdi da je vjerovatno da Francuska "posjeduje mnoštvo informacija" vezanih za kategorije (i), (iii), (iv), (vi), (vii), (viii) i (xi). Optuženi tvrdi da su dokumenti zatraženi u kategorijama (ix) i (x) "sigurno u posjedu Vlade Francuske i da treba naložiti njihovu dostavu".³⁸ On napominje da mu je tužilaštvo objelodanilo jedan izvještaj francuskih oficira UN-a od 12. februara 1994. koji se odnosi na prvo granatiranje Markala (i stoga spada u kategoriju (ix), no da nije primio nikakve druge dokumente iz kategorija (ix) i (x).³⁹ Optuženi zatim u opštim crtama navodi informacije koje je do sada prikupio, a koje, po njegovom mišljenju, pokazuju da je Francuska u više navrata primila informacije da bosanski Muslimani vrše granatiranje i snajpersko djelovanje po vlastitim građanima u Sarajevu.⁴⁰

³¹ Pretres, T. 777–778 (15. februar 2010.).

³² Podnesak tužilaštva, Dodatak A, str. 21.

³³ Podnesak tužilaštva, Dodatak A, str. 22.

³⁴ Podnesak tužilaštva, Dodatak A, str. 24–26.

³⁵ Podnesak tužilaštva, Dodatak A, str. 27.

³⁶ Nalog za dostavu odgovora, 3. mart 2010.

³⁷ Podnesak optuženog, par. 2–4.

³⁸ Podnesak optuženog, par. 5.

³⁹ Podnesak optuženog, par. 6.

⁴⁰ Podnesak optuženog, par. 7–12.

II. Mjerodavno pravo

13. Član 29 Statuta obavezuje države da sarađuju "s Međunarodnim sudom u istrazi i krivičnom gonjenju osoba optuženih da su počinile teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava". Ta obaveza uključuje konkretnu dužnost da "bez nepotrebnog odgaganja udovolj[e] svakom zahtjevu za pomoć ili nalogu koji je izdalo pretresno vijeće [za] [...] uručenje dokumenata".⁴¹

14. Pored toga, pravilo 54*bis* omogućava strani u postupku da zatraži od vijeća da izda nalog nekoj državi za dostavu dokumenata ili informacija. Strana u postupku koja traži izdavanje naloga na osnovu pravila 54*bis* mora ispuniti više opštih uslova da bi se takav nalog mogao izdati, odnosno, (i) u zahtjevu za dostavu dokumenata na osnovu pravila 54*bis* treba navesti konkretne dokumente a ne široke kategorije dokumenata;⁴² (ii) traženi dokumenti moraju biti "relevantni za neko sporno pitanje" i "potrebni za pravično odlučivanje o toj stvari" da bi vijeće moglo izdati nalog za njihovu dostavu;⁴³ (iii) podnosilac zahtjeva mora pokazati da je uložio razuman napor da ubijedi dotičnu državu da dobrovoljno preda tražene informacije;⁴⁴ i (iv) zahtjev ne smije biti pretjerano opterećujući za dotičnu državu.⁴⁵

15. U vezi sa (i) gore, Žalbeno vijeće je konstatovalo da se "određena kategorija dokumenata može [...] potraživati 'sve dok je dovoljno jasno definirana da omogući laku identifikaciju' od strane države dokumenata koji pripadaju u tu kategoriju".⁴⁶ Ako strana koja podnosi zahtjev ne može konkretno navesti naslov, datum i autora traženih dokumenata, ali pruži za to objašnjenje i može navesti tražene dokumente na neki primjeren način, pretresno vijeće može, uzimajući u obzir potrebu da se obezbijedi pravično suđenje, dopustiti

⁴¹ Član 29(2)(c) Statuta.

⁴² *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR108*bis*. 2, Odluka po molbi Sjedinjenih Država za preispitivanje, 12. maj 2006. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*), par. 14–15; *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-AR108*bis*, Odluka po zahtjevu Republike Hrvatske za preispitivanje odluke Raspravnog vijeća II od 18. srpnja 1997., 29. oktobar 1997. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*), par. 32; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, Odluka po molbi Republike Hrvatske za ponovno razmatranje obvezujućeg naloga za dostavu dokumenata, predmet br. IT-95-14/2-AR108*bis*, 9. septembar 1999. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kordić*), par. 38–39.

⁴³ Pravilo 54*bis* (A) (ii) Pravidnika; Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 31, 32(ii); Odluka u predmetu *Kordić*, par. 40; Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*, par. 21, 23, 25, 27.

⁴⁴ Pravilo 54*bis* (A) (iii) Pravidnika; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po izmjenjenom zahtevu Sretena Lukića na osnovu pravila 54*bis*, 29. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa Sretenom Lukićem), par. 7.

⁴⁵ Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 32 (iii); Odluka u predmetu *Kordić*, par. 41.

⁴⁶ Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*, pa. 15; Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 32; Odluka u predmetu *Kordić*, par. 39.

izostavljanje tih detalja "ako je uvjereno da strana koja je zatražila nalog postupa u dobroj vjeri i da nije u mogućnosti dostaviti te pojedinosti".⁴⁷

16. U vezi sa (ii) gore, ocjena relevantnosti donosi se od slučaja do slučaja i potpada pod diskreciono ovlaštenje vijeća.⁴⁸ Prilikom utvrđivanja da li su dokumenti koje traži neki podnosilac zahtjeva relevantni, vijeća su uzimala u obzir kriterijume kao što su to da li se oni odnose na "najbitnija" ili "očigledno bitna" pitanja u predmetu,⁴⁹ odnosno da li se odnose na "odbranu optuženog".⁵⁰ Kada je riječ o uslovu neophodnosti, on obavezuje podnosioca zahtjeva da pokaže da su traženi materijali potrebni za pravično rješavanje nekog pitanja na sudenju. Podnosilac zahtjeva ne mora dodatno pokazati stvarno postojanje traženih materijala, nego je dužan samo na razuman način pokušati da ubijedi Pretresno vijeće u njihovo postojanje.⁵¹ Pored toga, podnosilac zahtjeva nije dužan pokazati da su sva druga dostupna sredstva iscrpljena, nego samo mora da pokaže ili "da je primenio dužnu revnost u nastojanju da tražene materijale pribavi negde drugde, ali ih i pored toga nije mogao pribaviti; ili da informacije koje su pribavljene ili je trebalo da budu pribavljene iz drugih izvora nemaju dokaznu vrednost za pravično rešavanje nekog pitanja na sudenju pa stoga iziskuju izdavanje naloga na osnovu pravila 54bis".⁵²

17. U vezi sa (iii) gore, podnosilac zahtjeva ne može tražiti izdavanje naloga za dostavu dokumenata a da se prije toga nije obratio državi koja ih navodno posjeduje. Pravilo 54bis(A)(iii) obavezuje podnosioca zahtjeva da objasni koje korake je preduzeo kako bi obezbijedio saradnju dotične države. Implicitna obaveza je da se pokaže da je podnosilac zahtjeva, prije nego što je zatražio od pretresnog vijeća da izda nalog, na razuman način nastojao ubijediti dotičnu državu da dobrovoljno dostavi tražene informacije.⁵³ Stoga, tek nakon što neka država uskrati davanje tražene podrške, strana u postupku može podnijeti

⁴⁷ Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 32.

⁴⁸ Odluka u predmetu *Kordić*, par. 40.

⁴⁹ V. npr. *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-PT, Odluka po drugom zahtevu Dragoljuba Ojdanića za izdavanje obavezujućih naloga na osnovu pravila 54bis, 17. novembar 2005. (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Ojdanić*), par. 21, 25; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, Izdvojeno i saglasno mišljenje sudije Iaina Bomyja uz Odluku po zahtevu Dragoljuba Ojdanića za izdavanje obavezujućih naloga na osnovu pravila 54bis, 23. mart 2005.

⁵⁰ V. npr. *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po zahtevu optuženog da Pretresno veće II izda subpoene, 3. juni 2005., str. 4; Odluka u vezi sa Sretenom Lukićem, par. 13 (v. fusnota 45).

⁵¹ Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*, par. 23.

⁵² Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*, par. 25.

⁵³ Odluka u vezi sa Sretenom Lukićem, par. 7.

zahtjev pretresnom vijeću da preduzme obavezujuće mjere na osnovu člana 29 i pravila 54bis.⁵⁴

18. Najzad, u vezi sa (iv) gore, Žalbeno vijeće je konstatovalo da "ključno pitanje nije da li je obaveza koja pada na države da pomognu Međunarodnom sudu u sakupljanju dokaza opterećujuća, nego da li je *neopravdano* opterećujuća, uzimajući u obzir uglavnom da li je teškoća u dostavljanju dokumenata neproporcionalna u odnosu na to da je taj proces 'strogo opravdan potrebama suđenja'".⁵⁵

III. Diskusija

19. Vijeće podsjeća na svoj raniji zaključak, u svojoj odluci u vezi sa zahtjevom optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga Saveznoj Republici Njemačkoj, da je pitanje navodnog krijumčarenja oružja u Srebrenicu, kao i navodna umiješanost osoblja UN-a u krijumčarenje oružjem, relevantno za predmet optuženog i da su svi dokumenti koji se mogu odnositi na ta pitanja potrebni za pravično rješavanje ovog predmeta.⁵⁶ Vijeće takođe ponavlja svoj zaključak da, iako je moguće tvrditi da je relevantnost određenih dokumenata pokazana time što su oni potrebni za osporavanje vjerodostojnosti svjedoka tužioca i pripremu unakrsnog ispitivanja, po mišljenju Vijeća to se može tvrditi samo ako podnosilac zahtjeva pruži informacije u vezi s konkretnim svjedocima na koje će se tražene informacije odnositi, pitanjima o kojima će ti svjedoci biti unakrsno ispitani, kao i objašnjenje kako će to unakrsno ispitivanje uticati na tezu podnosioca zahtjeva.⁵⁷ Međutim, optuženi nije pokušao da išta kaže o bilo kom od tih pitanja. Shodno tome, Vijeće se nije uvjerilo da je u vezi s tim optuženi adekvatno ispunio uslov relevantnosti.

20. Kada je riječ o traženim dokumentima koji se odnose na događaje u Sarajevu, optuženi tvrdi da su oni relevantni i potrebni "za direktno pobijanje navoda" u Optužnici da su on i VRS bili odgovorni za te incidente.⁵⁸ Vijeće podsjeća da se optuženi tereti za učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu preduzimanja i provođenja kampanje snajperskog djelovanja i granatiranja protiv civilnog stanovništva Sarajeva, pa se stoga tereti i za jedan broj incidenata snajperskog djelovanja i granatiranja, uključujući dva incidenta granatiranja

⁵⁴ Odluka u vezi sa SAD u predmetu *Milutinović*, par. 32.

⁵⁵ Odluka u predmetu *Kordić*, par. 38; Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 26.

⁵⁶ V. Odluka po zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga na osnovu pravila 54bis (Savezna Republika Njemačka), 19. maj 2010. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Njemačkom), par. 20–27. Sudija Kwon priložio je mišljenje koje je djelimično suprotno mišljenju većine sudija u vezi s tim pitanjima.

⁵⁷ Odluka u vezi s Njemačkom, par. 28.

⁵⁸ V. gore, par. 2.

Markala.⁵⁹ Shodno tome, svi dokumenti koji se mogu odnositi na pitanje identiteta počinitelaca tih i drugih incidenata koji se stavljaju na teret u Optužnici su nesumnjivo relevantni i potrebni za pravično rješavanje po tim optužbama.

21. Na osnovu ovih opštih zaključaka, Vijeće će sada razmotriti da li se svaka pojedina kategorija traženih dokumenata odnosi na bilo koje od onih pitanja za koja je utvrđeno da su relevantna za ovaj predmet i koja na drugi način ispunjavaju uslove iz pravila 54*bis*.

22. Vijeće podsjeća, kako je navedeno gore u odjeljku o kontekstu i argumentaciji, da je optuženi prije podnošenja Zahtjeva privatno kontaktirao Francusku, ali da ona nije odgovorila na njegove zahtjeve. Kada je Zahtjev podnesen 24. avgusta 2009. i kada je Vijeće intervenisalo, Francuska je dostavila jedan dokument. Pored toga, u okviru svojih obaveza objelodanjivanja, tužilaštvo je dostavilo dva dokumenta zatražena u Zahtjevu, kao i jedan broj dokumenata za koje kaže da su vezani za Zahtjev. Uslijed toga, optuženi je povukao svoj zahtjev za dokumente navedene u kategorijama (ii) i (v), ali ostaje pri svom zahtjevu za gorenavedene dokumente u drugim kategorijama. Vijeće se stoga uvjerilo da je optuženi na razuman način nastojao ubijediti dotičnu državu da dobrovoljno dostavi tražene dokumente.

23. U vezi s dokumentima zatraženim u kategorijama (i), (iii), (iv) i (xi), Vijeće podsjeća na tvrdnju Francuske da ih je tražila, ali da ta pretraga nije dala nikakve rezultate. Opuženi u Odgovoru, pored toga što tvrdi da će Francuska "vjerovatno imati mnoštvo informacija" u vezi s tim kategorijama, nije pružio nikakve dodatne informacije na osnovu kojih bi Vijeće moglo zaključiti da je zaista tako. Pored toga, u Zahtjevu se Francuska povezuje sa navodnim isporukama oružja u Tuzlu samo kroz dva dokumenta pomenuta u kategoriji (ii) Zahtjeva, koje je sada optuženom dostavilo tužilaštvo.⁶⁰ Stoga, uzimajući u obzir nedostatak ubjedljivih argumenata optuženog o tome da Francuska stvarno u svom posjedu ima tražene dokumente iz tih kategorija, posebno imajući u vidu tvrdnje Francuske da su njeni organi proveli pretragu i nisu pronašli nijedan dokument, Vijeće se nije uvjerilo da je optuženi na razuman način nastojao pokazati postojanje traženih dokumenata u tim kategorijama. Uslijed toga, Vijeće bez dodatnih preciznih navoda optuženog u vezi s eventualnim konkretnim informacijama u posjedu Francuske neće naložiti Francuskoj da za njima provede još jednu potragu. Shodno tome, Vijeće takode ne mora donositi nikakve zaključke u vezi s njihovom relevantnošću, neophodnošću i konkretnošću.

⁵⁹ Optužnica, par. 15–19, 76–82. V. takode priloge F i G Optužnice.

24. U vezi s dokumentima zatraženim u kategorijama (vi) i (viii), Vijeće ne vidi na koji način su oni povezani sa bilo kojim od pitanja koja se smatraju relevantnim za ovaj predmet. Oni po svemu sudeći nisu povezani s navodnim krijumčarenjem oružja u Srebrenicu ili s umiješanošću UN-a u krijumčarenje oružja, niti se odnose na incidente granatiranja i snajperskog djelovanja u Sarajevu. Štaviše, optuženi tvrdi da se oni odnose na vjerodostojnost međunarodnih svjedoka.⁶¹ Međutim, kako je navedeno gore u paragrafu 19, Vijeće se nije uvjerilo da je optuženi adekvatno ispunio uslov relevantnosti u vezi s pitanjem vjerodostojnosti međunarodnih svjedoka. Shodno tome, Vijeće je mišljenja da optuženi nije ispunio uslove iz pravila 54*bis* u vezi s kategorijama (vi) i (viii) traženih dokumenata.

25. U vezi s dokumentima zatraženim u kategoriji (vii), Vijeće je mišljenja da se oni odnose na pitanje umiješanosti UN-a u krijumčarenje oružja u BiH koje većina sudija, uz protivno mišljenje sudije Kwona, smatra relevantnim i potrebnim za pravično rješavanje u predmetu optuženog u vezi s navodima o uzimanju talaca iznesenim u tački 11 Optužnice. Međutim, Vijeće se nije uvjerilo da je ova kategorija dovoljno konkretna. Prvo, Vijeće podsjeća da se optuženi tereti za učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu uzimanja osoblja UN-a za taoce tokom maja i juna 1995. Iako dokumenti iz perioda koji je prethodio ovom udruženom zločinačkom poduhvatu - koji se, prema navodima Optužnice, upravo počeo ostvarivati - postojao mogu biti relevantni za pobijanje navoda u tački 11, Vijeće je zabrinuto zbog činjenice da ova konkretna kategorija pokriva dugačak vremenski period, odnosno tri i po godine. Drugo, pored toga što navodi tako dugačak vremenski period, optuženi ne navodi precizno ni koje dokumente traži. U tom pogledu, Vijeće ne smatra uvjerljivim argument francuskih predstavnika da bi ovaj konkretni zahtjev trebalo uputiti UN-u samo zato što se odnosi na dokumente UN-a.⁶² Zaista, sasvim je moguće da su francuske vlasti znale za dokumente koji potiču iz UN-a i da su u njihovom posjedu. Međutim, zahtjev optuženog nije ograničen samo na dokumente UN-a u posjedu Francuske, a traženi dokumenti mogli bi poticati od drugih organizacija ili država. Stoga je Vijeće mišljenja da nedostatak konkretnosti u vezi s porijeklom traženih dokumenata, zajedno sa dugačkim vremenskim periodom koji pokriva ta kategorija, čini potragu za tim dokumentima pretjerano opterećujućom za Francusku, uprkos činjenici da je njihova tema dovoljno

⁶⁰ V. Zahtjev, par. 2–11. U vezi s kategorijom (xi), koja se bavi izjavama optuženog u vezi s događajima u Srebrenici, Vijeće napominje da je tužilaštvo dostavilo optuženom jedan broj njegovih presretnutih razgovora iz tog perioda.

⁶¹ V. Zahtjev, par. 31. V. takođe pretres, T.778–780.

⁶² Pretres, T. 773, 775–776 (15. februar 2010.).

definisana i relevantna za ovaj predmet. Shodno tome, Vijeće u ovoj fazi neće naložiti Francuskoj da traga za tim dokumentima.

26. U vezi s dokumentima zatraženim u kategorijama (ix) i (x), Vijeće napominje da se oni odnose na dva konkretna incidenta koji se stavljaju na teret u Optužnici (oba se odnose na Markale), i na pitanje fizičkih izvršilaca snajperskog djelovanja i granatiranja u Sarajevu. Kako je gore konstatovano, oba ta pitanja su relevantna i potrebna za pravično rješavanje u predmetu optuženog. Vijeće je takode mišljenja da su ti dokumenti definisani s dovoljnom preciznošću budući da su vremenski ograničeni, njihova tema je jasno definisana, a autori dotičnih dokumenata su jasno imenovani. Konkretno, kada je riječ o kategoriji (x) koja, kao i kategorija (vii), pokriva duži period, činjenica da se upućuje na autora dotičnih dokumenata, po mišljenju Vijeća, dovoljno sužava tu kategoriju tako da potraga za tim dokumentima neće biti bila pretjerano opterećujuća za Francusku. Najzad, Vijeće takode smatra da je optuženi u razumnoj mjeri nastojao pokazati postojanje tih dokumenata i da je primijenio dužnu revnost u nastojanju da ih pribavi od tužilaštva ili od drugih država, ali u tome nije uspio. Shodno tome, Vijeće smatra da je optuženi ispunio sve uslove iz pravila 54*bis* u vezi s dokumentima zatraženim u kategorijama (ix) i (x).

27. Vijeće ima u vidu tvrdnju francuskih predstavnika da, ako ti dokumenti postoje, Francuska nije obavezna da ih objelodani budući da se odnose na njene interese nacionalne bezbjednosti.⁶³ Međutim, praksa ovog Međunarodnog suda pokazuje da države nemaju opšte pravo da uskrate dostavu dokumenata na osnovu svojih interesa nacionalne bezbjednosti. Kako je konstatovalo Žalbeno vijeće, kada bi državama bilo dato "neograničeno pravo da iz sigurnosnih razloga uskrate dokumente nužne za sudenje", to bi moglo ugroziti "samu svrhu Međunarodnog suda i 'osujetiti njegov cilj i svrhu'".⁶⁴ Shodno tome, Francuska ne može odbiti da traga za dokumentima na osnovu uopštene tvrdnje o interesima nacionalne bezbjednosti. Međutim, Pravilnik daje Francuskoj alternativu, budući da se njene bojazni mogu otkloniti pribjegavanjem pravilu 54*bis* (F) do (I), koje predviđa razne zaštitne mjere za dotične dokumente, ako oni budu zatraženi.

28. Vijeću se čini da argumenti Francuske u vezi s interesima njene nacionalne bezbjednosti ukazuju na to da nikada nije vršena nikakva potraga za tim dokumentima, i to na

⁶³ V. gore par. 5, 10. Vijeće ima u vidu tvrdnju Francuske da su njeni organi tragali za nekim od dokumenata vezanih za kategoriju (x), odnosno onima koji ne pokreću pitanja nacionalne bezbjednosti, ali da ta potraga nije dala rezultate. Stoga se gorenavedena odluka Vijeća u vezi s kategorijom (x) dokumenata odnosi samo na one dokumente za kojima nije vršena potraga na osnovu toga što se odnose na pitanja nacionalne bezbjednosti.

⁶⁴ Odluka u vezi s preispitivanjem u predmetu *Blaškić*, par. 65.

osnovu pretpostavke da bi oni mogli pokrenuti pitanja nacionalne bezbjednosti, a ne na osnovu preciznih saznanja o tome na koji bi eventualno konkretni dokument to moglo imati takav uticaj. Budući da Francuska sada zna za kojim kategorijama dokumenata bi trebala tragati i dostaviti ih optuženom, ako pretraga bude uspješna, ona Vijeću treba iznijeti konkretne argumente u vezi s interesima svoje nacionalne bezbjednosti i navesti konkretne dokumente na koje se to eventualno odnosi. Imajući u vidu da države ne mogu naprosto odbiti da dostave dokumente na osnovu interesa nacionalne bezbjednosti, prigovor Francuske takode mora sadržati naznaku o tome da li ona namjerava tražiti ikakve zaštitne mjere za određene dokumente.

IV. Dispozitiv

29. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće, na osnovu člana 29 Statuta i pravila 54 i 54bis Pravilnika, ovim:

- (a) **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev optuženog i **NALAŽE** kako slijedi:
- (i) Francuska će potražiti dokumente koje je zatražio optuženi u kategorijama (ix) i (x) Zahtjeva i dostaviće ih optuženom do 28. jula 2010.;
 - (ii) Francuska će do 20. jula 2010. obavijestiti Vijeće da li se ijedan od dokumenata čija je dostava naložena tiče interesa nacionalne bezbjednosti ili iziskuje da se na njega primijene određene zaštitne mjere; i
 - (iii) odredbe pravila 70 Pravilnika primjenjivaće se, *mutatis mutandis*, na dokument koji je Francuska već dostavila optuženom.
- (b) **ODBIJA** Zahtjev u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleski tekst mjerodavan.

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 30. juna 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]